

Auteurs- en naburig recht in beweging

Vier wetgevingstrajecten op de agenda

Voor wie denkt dat er dit jaar veel aandacht was voor het Auteursrecht: het komende jaar (en het jaar erna) staan maar liefst vier wetgevingstrajecten rond het auteurs- en naburig recht op de agenda. Een aanpassing van de Wet Toezicht op Collectieve Beheersorganisaties, implementatie van de veelbesproken nieuwe Auteursrecht Richtlijn, implementatie van de veel minder besproken nieuwe Omroep Richtlijn en een evantuatie van het Nederlandse Auteurscontractenrecht. Sommige trajecten zijn vooral technisch van aard, sommige kunnen bepalend zijn voor de toekomst en het inkomen van auteurs en artiesten. Een overzicht.

tekst: Erik Thijssen illustratie: Robert

Wijziging Wet Toezicht op Collectieve Beheersorganisaties

De Tweede Kamer maakt nog deze maand middels een schriftelijke vragenronde een begin met de behandeling van het wetsvoorstel wijziging Wet Toezicht. De wet regelt de bevoegdheden van het door de overheid benoemde College van Toezicht Auteursrechten (CvTA). 'Voor de meeste auteurs en artiesten is dat vooral een ver-van-mijn-bed-show,' zegt Erwin Angad-Gaur (senior adviseur Kunstenbond/Ntb en directeur van de VCTN). 'De gedachte zal ook bij veel muzikanten snel zijn: hoe meer toezicht, hoe beter. Zeker na affaires bij Buma/Stemra en veel discussie en kosten die daarmee gepaard gingen. Tegelijkertijd moeten we uitkijken dat de overheid zich niet met te veel zaken gaat bemoeien en op de stoel van rechthebbenden gaat zitten. De helft van de kosten voor het uitgebreidere toezicht moet bovendien door rechthebbenden zelf betaald worden. Elke euro die naar het

toezicht gaat, gaat niet naar auteurs en artiesten.' Maar Angad-Gaur is zeker niet van mening dat wettelijk toezicht overbodig is. 'Bepaald niet. Incidenten met torenhoge salarissen bij vooral Buma/Stemra en andere affaires laten zien dat overheidstoezicht geen luxe is.

Normering van topinkomens, controle op de doelmatigheid van kosten en toezicht op transparantie, zijn nuttig. Ook om het vertrouwen in rechtenorganisaties te behouden. Maar je moet steeds uitkijken dat de overheid gaat bepalen dat auteursrechtelijke

tarieven niet te hoog mogen zijn, onderhandelingen met grote marktpartijen bemoeilijkt of de inspraak van componisten, tekstschrijvers en musici in de wielen rijdt. Het is een wankel evenwicht. In het nieuwe wetsvoorstel krijgt het college bijvoorbeeld de mogelijkheid kandidaat-toezichthouders vooraf op geschiktheid te toetsen. Als dat om vertegenwoordigers van bijvoorbeeld componisten zelf gaat, is dat een zware inmenging in de democratische rechten van muzik auteurs. Daarnaast: de toezichthouder wordt op die manier zelf medeverantwoordelijk voor benoemingen. Het wordt dan mogelijk juist moeilijker om in te grijpen als zo iemand na zijn of haar benoeming niet goed zou functioneren. De toezichthouder heeft hem of haar immers geschikt bevonden, of heeft niet nodig gevonden daar een extra check op te doen. Ik denk niet dat je dat moet willen.'

Nieuwe Auteursrecht Richtlijn

Over de nieuwe Auteursrecht Richtlijn is veel geschreven en is veel discussie geweest, vooral over het huidige artikel 17, de nieuwe regelgeving die ervoor moet zorgen dat internetplatforms als YouTube en Facebook eerlijk gaan betalen voor beschermd werk. Angad-Gaur: 'Je merkt dat die discussie nog steeds een beetje doorsuddert. Te hopen is dat bij de uiteindelijke behandeling van de implementatiewet meer oog is voor alle andere aspecten. De Richtlijn is er nu, of je het er mee eens bent of niet. Nederland heeft in Europa helaas tegen de nieuwe regels gestemd, maar zal ze nu gewoon moeten invoeren. De discussie over doen heeft daarbij geen zin.' Auteurs en artiesten krijgen dankzij de nieuwe Richtlijn extra bescherming. 'Er komt een transparantieplichting in de wet, een maatregel waar wij samen met de andere beroepsorganisaties en vakbonden voor makers al jaren vruchteloos voor hebben gelobbyd: daardoor krijgt elke auteur en artiest recht om

inzicht te krijgen in de exploitatie van zijn of haar werk; ook via sublicenties. Nu is dat vaak een oerwoud waar voor een individuele maker niet doorheen te komen is. En haal dan je recht maar...' Ook wordt de zogenaamde 'bestsellersregeling' in de wet aangescherpt: 'Ook daar komt verbetering in inderdaad. De regel houdt in dat bij onverwacht groot succes de maker of uitvoerende, ook als die is afgekocht, extra mag meeprofitieren. Bijvoorbeeld voor sessiemuzikanten, die nu alleen via hun Sena-inkomsten meeprofiteren van airplay, kan dit een belangrijk verschil gaan maken. Tezamen, sorry dat ik technisch wordt, met artikel 18 van de Richtlijn. De Richtlijn bepaalt daar dat elke maker recht heeft op een redelijke en evenredige vergoeding. Afkopen mogen niet de regel zijn, stelt Europa. Dus dat zou, als het geen dode letter wordt, tot een serieus verschil moeten leiden. Heel belangrijk wordt juist op dat punt de implementatie: het is goed en rechtvaardig bijvoorbeeld dat YouTube en Facebook netjes moeten gaan betalen. Maar van belang is dat ook de makers en kleine platenlabels – en niet alleen de grote major platenmaatschappijen en filmproducenten – daarvan gaan meeprofitieren.'

Richtlijn online omroepdiensten

Over de nieuwe Omroep Richtlijn die samen met de Auteursrecht Richtlijn werd ingevoerd, is opmerkelijk weinig te lezen geweest. Ten onrechte vindt Angad-Gaur: 'Het verschil dat deze richtlijn gaat maken, is misschien minder maatschappelijk gevoelig. Maar de nieuwe regels geven onder meer alle makers op een filmwerk extra rechten. Er zal dus een aanvullende vergoedingenstroom moeten komen voor online licenties van audio-visuele producties. Voor muzik auteurs was dat al vrij goed geregeld, maar voor veel andere makersgroepen, van animatoren tot en met stemacteurs en musici, minder

goed. Zeker in combinatie met de uitgangspunten van een eerlijke verdeling van opbrengsten kan ook dat weer een klein verschil maken. Waar nu alleen voor hoofdrolacteurs, de hoofdregisseur en de hoofdscenarist een collectieve vergoeding geregeld is (voor musici en acteurs via NORMA) wordt de aanspraak dus breder.'

Auteurscontractenrecht

Op 1 juli 2015 werd de wet Auteurscontractenrecht ingevoerd, een wettelijke bescherming van auteurs en artiesten tegen wurgcontracten en tegen onredelijke bedingen. Bij de invoering werd afgesproken dat de wet na vijf jaar geëvalueerd zou worden. Dat onderzoek, door een onafhankelijk bureau, zal begin 2020 worden verricht. Daarna zal in de Tweede Kamer worden gesproken over mogelijke aanpassing van de wet, waar dat nodig is. 'Vooral dat is een heel belangrijk moment,' stelt Angad-Gaur. 'Tot op heden hebben de nieuwe wettelijke regels niet veel verandering gebracht. Dat komt deels omdat de overheid als subsidiegever niet van bijvoorbeeld de publieke omroepen eist dat onredelijke contractafspraken tot het verleden moeten behoren, maar ook omdat op sommige punten de wet net te weinig aangrijppunten geeft. De eerder genoemde transparantieplichting bijvoorbeeld ontbrak en zal, hoe dan ook, dankzij de nieuwe Richtlijn worden ingevoerd, maar ook vinden wij al jaren dat de wet, naar Spaans model, musici een (aanvullende) collectieve aanspraak op online exploitatie door bijvoorbeeld Spotify zou moeten geven. Dat wordt geen eenvoudige discussie, maar in 2020 en 2021 is er de gelegenheid om de wet te verbeteren. Daar zullen we ons met zijn allen sterk voor moeten maken.' II

Meer over de gezamenlijke lobby van vakbonden en beroepsorganisaties van auteurs en artiesten is te lezen op www.platformmakers.nl